

Ämnesprov, läsår 2016/2017

Religionskunskap

Bedömningsanvisningar

Årskurs

9

Innehållsförteckning

Inledning	4
Läsanvisning	4
1. Allmän information om bedömningen och betygssättningen	5
Bedömning av öppna och slutna uppgifter	5
Exempel på elevsvar med bedömningskommentarer	5
Beräkning av belägg på uppgifter	5
Sammanställning av elevresultat	6
Sammanställning till ett provbetyg	6
Koppling till kursplanen	6
2. Bedömningsanvisningar	7
Läsanvisning	7
Instruktioner för bedömning av provet	7
Delprov A - Bedömningsanvisningar	8
Delprov B - Bedömningsanvisningar	32
3. Instruktioner för sammanvägning till ett provbetyg	58
Sammanvägning till ett provbetyg i samband med provet i religionskunskap i årskurs 9	58
Formulär för sammanställning av elevresultat – steg för steg	59
Förklaring till ifyllt formulär	59
Resultaten på provet i relation till slutbetyget	60
4. Instruktioner för inrapportering av provresultat	61
Insamling 1	61
Insamling 2	61
5. Kopieringsunderlag och webbmaterial	63
Övrigt webbmaterial	63
Formulär för sammanställning av elevresultat - exempel	64
Kopieringsunderlag 1: Formulär för sammanställning av elevresultat	
Kopieringsunderlag 2: Försättsblad	

Inledning

På uppdrag av regeringen ansvarar Skolverket för samtliga nationella prov. Syftet med de nationella proven är i huvudsak att

- stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning
- ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå.

De nationella proven kan också bidra till

- att konkretisera kurs- och ämnesplanerna
- en ökad måluppfyllelse för eleverna.

Det är rektorn som ansvarar för organisationen omkring provet på skolan och för att leda och fördela arbetet.

Läsanvisning

Det här häftet ska användas vid bedömningen av det nationella provet i religionskunskap i årskurs 9. Häftet består av 5 kapitel. Inledningsvis finns information om bedömningen och betygssättningen av provet (kapitel 1). Sedan följer anvisningar för att bedöma elevernas prestationer på provet (kapitel 2). Därefter finns ett kapitel med instruktioner för sammanvägningen till ett provbetyg (kapitel 3). Sedan följer ett kapitel med instruktioner för inrapportering av provresultat (kapitel 4). Det avslutande kapitlet innehåller kopieringsunderlag samt hänvisningar till webbmaterial (kapitel 5).

1. Allmän information om bedömningen och betygssättningen av provet

Bedömningen av provet sker utifrån det röda häftet Bedömningsanvisningar. Dessa anvisningar utgår från grundskolans kursplan och kunskapskrav i ämnet religionskunskap.

Bedömning av öppna och slutna uppgifter

Uppgifterna i provet består huvudsakligen av tre uppgiftstyper: uppgifter med slutna svarsformat som eleverna besvarar genom att exempelvis kryssa i en eller flera rutor, uppgifter med kortsvarsformat där eleven formulerar ett svar med ett par ord eller en mening och uppgifter med öppna svarsformat som eleverna besvarar med en längre text.

I anslutning till de slutna svarsformaten anges de rätta svaren i bedömningsanvisningarna till respektive uppgift och vid uppgifterna med kortsvarsformat anges de rätta svaren alternativt exempel på rätta svar. I de öppna uppgifterna anges i bedömningsanvisningarna ett antal aspekter som bedömningen ska utgå från. Bedömningsaspekterna sammanfattar översiktligt vad läraren ska fästa avseende vid i bedömningen av respektive uppgift.

Exempel på elevsvar med bedömningskommentarer

Det är bedömningsaspekterna som ska ligga till grund för lärarens bedömning. För att konkretisera bedömningsaspekterna och stödja lärarens bedömning finns ett antal autentiska exempel på hur elever svarat i anslutning till de öppna uppgifterna. Syftet med exemplen är att ge läraren stöd i att konkretisera hur ett elevsvar på E-, C- respektive A-nivån kan se ut. Till varje elevexempel finns också en bedömningskommentar.

Kommentarerna förklarar varför svaret har bedömts motsvara en viss kravnivå. Elevsvaren ska ses som ett stöd i bedömningsarbetet. Svaren kan se olika ut och ändå motsvara samma kravnivå.

Beräkning av belägg på uppgifter

Vid bedömningen av provet ska läraren i samband med varje uppgift identifiera vilka belägg för kravnivåerna E, C och A som går att urskilja i elevens svar. Olika uppgifter kan ge olika antal belägg. Det innebär att några uppgifter endast kan ge belägg för nivå E, andra uppgifter kan ge belägg för både nivå E och C medan vissa uppgifter kan ge belägg för alla tre nivåer. Vilket antal belägg en uppgift kan ge illustreras i form av en matris i bedömningsanvisningen till respektive uppgift.

I de fall som elevens svar bedöms ligga på C- eller A-nivå får eleven också belägg för de underliggande kravnivåerna. Det innebär att om en elevs svar bedöms ligga på nivå A markerar läraren att det finns belägg för nivåerna E, C och A. På motsvarande sätt markerar läraren att det finns belägg för nivåerna E och C om en elevs svar bedöms ligga på nivå C.

Sammanställning av elevresultat

När eleven har genomfört de olika delproven noteras resultaten i ”Formulär för sammanställning av elevresultat” som finns i kapitel 5. Syftet med formuläret är att underlätta för läraren att sammanställa och rapportera in elevens resultat. Det kan också användas vid samtal med eleven om provresultatet.

Sammanställning till ett provbetyg

När samtliga delprov är genomförda ska resultaten summeras till ett provbetyg. Information om hur summeringen går till finns i kapitel 3.

Koppling till kursplanen

Kursplanen i religionskunskap innefattar fem förmågor vilka avspeglas i kunskapskraven. Kunskapskraven i religionskunskap för åk 9 kan i sin tur delas upp i sex olika delar. I ämnesprovet för religionskunskap för årskurs 9 prövas 2017 fyra av förmågorna samt fem delar av kunskapskraven.

Översikt över förmågor och delar av kunskapskraven utan progressionsuttryck (dvs. utan de värdeord som särskiljer betygsnivåerna, här markerade med *) som prövas i det nationella provet i religionskunskap 2017, åk 9:

Förmågor i NP religionskunskap åk 9	Delar av kunskapskraven i NP religionskunskap åk 9
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	Eleven har * kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom * centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna. Dessutom för eleven * resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	Eleven kan också föra * resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som *.
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra * resonemang och använda etiska begrepp och modeller *.
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.	Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett * fungerande sätt samt för * underbyggda resonemang om informationens trovärdighet och relevans.

2. Bedömningsanvisningar

I det här kapitlet finns anvisningar för hur provet ska bedömas.

Läsanvisning

Till varje uppgift finns en bedömningsanvisning med ett antal underrubriker. Dessa ser delvis olika ut beroende på om uppgiftsformatet är öppet eller slutet. Följande underrubriker återfinns i bedömningsanvisningarna:

Formulering av uppgiften och rätta svar. Här återges hur provuppgiften formuleras i elevhäftet. Här återges också de rätta svaren i de fall som uppgiften har ett slutet svarsformat.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven. Här beskrivs vilken del av kunskapskraven som prövas i uppgiften.

Bedömningsaspekter och progression. Här beskrivs de aspekter som läraren ska fästa avseende vid i samband med bedömningen av de öppna uppgifterna. I detta avsnitt finns också en matris där det beskrivs vilka kravnivåer som uppgiften kan ge belägg för.

Exempel på elevsvar med kommentarer. Här finns autentiska exempel på hur elever har svarat på uppgiften med kommentarer som beskriver varför elevexemplen har bedömts som de har gjort.

Instruktioner för bedömning av provet

På sidan 8-57 finns anvisningar för bedömning av uppgifterna i provet.

Delprov A - Bedömningsanvisningar

1. Judendom - människor och tro

Formulering av uppgiften och rätta svar

Ringa in de två personer som visar att de har en tydlig koppling till judendom.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster kring** centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2 rätt		
Kommentar: Om eleven ringat in fler än två bilder räknas det som ett ogiltigt svar på uppgiften.		

2. Världsreligioner - religiösa samband

Formulering av uppgiften och rätta svar

- a) Skriv rätt världsreligion (kristendom, islam, judendom, hinduism eller buddhism) i de bruna rutorna i den vänstra spalten.
 b) Para ihop meningarna med förklaringarna på nästa sida. Skriv siffran på förklaringen i de gröna rutorna i den högra spalten.

Världsreligion (Skriv en världsreligion)	Religiös handling/ konkret religiöst uttryck	Förklaring (Skriv en siffra)
a) Inom... <i>hinduism</i>	... ber man till Ganesha...	3
b) Inom... islam	... vallfärdar man till Mecka...	9
c) Inom... kristendom	... konfirmeras man...	2
d) Inom... islam	... firar man id al-fitr...	1
e) Inom... hinduism	... badar man i den heliga floden Ganges en gång i livet...	7
f) Inom... judendom	... firar man chanukka...	10
g) Inom... buddhism	... följer man den åttafaldiga vägen...	8

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva/förklara och visa på samband mellan/ förklara och visa på samband och generella mönster kring** centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
5-8 rätt	9-12 rätt varav fyra hela rader är korrekta.	
Kommentar: Uppgiften mäter både elevens förmåga att beskriva och elevens förmåga att förklara och visa på samband. Om eleven skrivit mer än en världsreligion eller mer än en siffra i rutan räknas det som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

3. Källkritik - skoluppgift om bön

Formulering av uppgiften

Välj tre av källorna nedan. Resonera källkritiskt och motivera vilka fördelar och nackdelar de tre olika källorna har när det gäller trovärdigheten.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- relevant resonemang om källors trovärdighet
- motiverade fördelar och/eller nackdelar

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven utgår från trovärdighet i sitt relevanta resonemang och använder sig av två källor och anger en motiverad fördel eller en motiverad nackdel med respektive källa</p> <p>eller</p> <p>eleven utgår från trovärdighet i sitt relevanta resonemang och använder sig av en källa och anger en motiverad fördel och en motiverad nackdel med källan.</p>	<p>Eleven utgår från trovärdighet i sitt relevanta resonemang och använder sig av minst två källor</p> <p>och</p> <p>anger minst en motiverad fördel och en motiverad nackdel med respektive källa</p> <p>och</p> <p>för minst en av källorna anges ytterligare en fördel eller nackdel som motiveras.</p>	<p>Eleven utgår från trovärdighet i sitt relevanta resonemang och använder sig av tre källor</p> <p>och</p> <p>anger minst en motiverad fördel och en motiverad nackdel med respektive källa</p> <p>och</p> <p>för minst två av källorna anges ytterligare en fördel eller nackdel som motiveras.</p>
<p>Kommentar: Observera att belägg endast ges för resonemang om trovärdigheten, inte om användbarheten. Om eleven exempelvis skriver att en fördel med läroböckerna är att de har ett elevanpassat språk handlar det om användbarheten, ej om trovärdigheten.</p>		

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Variant 1

Källa nummer 2 är bra för att hon är troende och då vet man ofta mycket om sin religion. En nackdel med källan är att alla muslimer kan be olika mycket.

Variant 2

En fördel med källa 1 är att ofta experter eller andra som kan mycket om religion skriver skolböcker. Nackdel: Du får ofta felaktig information. Källa nummer 3: Fördel: Det kan låta trovärdigt och du kan få många olika svar. Nackdel: Det kan ibland vara svårt att ta reda på vem som ligger bakom en internetsida.

Bedömningskommentar till exemplen

Variant 1

Eleven använder sig av en källa i sitt relevanta resonemang. För källa två (Mehdis mamma) anges en motiverad fördel, "... *hon är troende och då vet man ofta mycket om sin religion.*". Eleven anger även en motiverad nackdel med samma källa "...*alla muslimer kan be olika mycket.*".

Variant 2

Eleven använder sig av två källor i sitt relevanta resonemang. För källa ett (Religionskunskapsboken) anges en motiverad fördel, "... *ofta experter eller andra som kan mycket om religion skriver skolböcker.*". För källa tre (Internetsida för shiamuslimer i Sverige) anges en motiverad nackdel, "*Det kan ibland vara svårt att ta reda på vem som ligger bakom en internetsida.*". I svaret anges ytterligare en fördel och en nackdel, men de anses inte relevanta.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Källa nummer 2 Mehdis mamma bör ju veta eftersom hon är muslim och då antagligen läst Koranen eftersom man måste göra det. Dock kanske hon är lite vinklad och vill kanske göra så att religionen känns mer vardaglig och enkel att följa.

Källa nummer 3 Internetsidan om shiamuslimer i Sverige är en sida som handlar om SHIA-muslimer. Det finns två stora muslimska inriktningar, shia och sunnimuslimer. Shiamuslimer kan därför ha vinklad information på sin sida, som till exempel vissa sunnimuslimer tycker är fel.

Källa nummer 4 Den dokumentären kan vara väldigt bra eftersom den är gjord av svt som ofta ger en ganska ovinklad bild men även låter insatta muslimer berätta hur de ser på sakerna som Koranen säger. Den har också setts av många människor innan den släppts så att inga fel skall uppstå. Samtidigt är en nackdel att den inte har med vad alla olika muslimer i världen tycker.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven använder sig av tre källor i sitt relevanta resonemang, men endast källa två och fyra bidrar till att belägg för nivå C uppnås. För källa två (Mehdis mamma) anges en motiverad fördel och en motiverad nackdel. En motiverad fördel med källa två är enligt eleven att "*Mehdis mamma bör ju veta eftersom hon är muslim och då antagligen läst Koranen eftersom man måste göra det.*". En motiverad nackdel med källa två är att "... *hon är lite vinklad och vill kanske göra så att religionen känns mer vardaglig och enkel att följa.*". För källa fyra (Dokumentär på SVT Play) anger eleven två motiverade fördelar, "... *svt som ofta ger en ganska ovinklad bild men även låter insatta muslimer berätta hur de ser på sakerna som Koranen säger.*" samt att "*Den har också setts av många människor innan den släppts så att inga fel skall uppstå.*" En motiverad nackdel som anges är "... *att den inte har med vad alla olika muslimer i världen tycker.*". För källa tre (Internetsida för shiamuslimer i Sverige) anges endast en nackdel vilket inte bidrar till belägg för nivå C.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Källa 1 Religionskunskapsboken är bra eftersom att boken har blivit granskad i flera led av olika personer innan den har givits ut. Dessutom så har de fått den från skolan, så även läraren har valt den texten åt eleverna för att hen anser att det är en bra och trovärdig källa till information. En nackdel med boken är att den kanske inte kan ta med all information om hur olika muslimer ber och hur frekvent.

Källa 3 En nackdel med internetsidan om shiamuslimer är att det står förmodligen bara om shiamuslimer och inte om sunnimuslimer. En fördel med källan är att informationen är hämtad från en muslimsk sida där personer som lever som muslimer skriver om till exempel bönen.

Källa 4 Jag tror att dokumentären är en bra källa eftersom det finns en ansvarig utgivare och

producenter. SVT är dessutom ett public-service-företag och ska vara objektiva. Det som kan vara negativt är att dokumentären kan ha vinklad information. Alltså att de väljer att ha med vissa saker i dokumentären, men också att de väljer att ta bort något.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven använder sig av tre källor i sitt relevanta resonemang. För källa ett (Religionskunskapsboken) anger eleven två motiverade fördelar, *"Religionskunskapsboken är bra eftersom att boken har blivit granskad i flera led av olika personer innan den har givits ut."* samt att *"...de fått den från skolan, så även läraren har valt den texten åt eleverna för att hen anser att det är en bra och trovärdig källa till information."* För källa ett anger eleven en motiverad nackdel, *"...den kanske inte kan ta med all information om hur olika muslimer ber och hur frekvent."*

För källa tre (Internetsida för shiamuslimer i Sverige) anger eleven en motiverad fördel, *"... informationen är hämtad från en muslimsk sida där personer som lever som muslimer skriver om till exempel bönen."* och en motiverad nackdel *"... det står förmodligen bara om shiamuslimer och inte om sunnimuslimer."*

För källa fyra (Dokumentär på svt.play) anger eleven två motiverade fördelar, *"... det finns en ansvarig utgivare..."* och *" SVT är dessutom ett public-service-företag och ska vara objektiva."* För källa fyra anger eleven även en motiverad nackdel, *"... dokumentären kan ha vinklad information. Alltså att de väljer att ha med vissa saker i dokumentären, men också att de väljer att ta bort något."*

4. Världsreligioner - gudstro

Formulering av uppgiften och rätta svar

Vilka påståenden passar bäst in på de religioner/livsåskådningar som Josef, Sara, Adam, Selma, Matilda och Isa bekänner sig till?

Markera med ett kryss i de rutor som stämmer bäst överens med påståendet. Du ska sätta ut 12 kryss. Två av påståendena passar in på två religioner/livsåskådningar.

	Josef - kristendom	Sara - islam	Adam - judendom	Selma - hinduism	Matilda - buddhism	Isa - sekulär* humanism
a) Allah akbar är ett vanligt uttryck i min religion/livsåskådning i samband med bönen.		x				
b) Jag tror att Brahma är guden som skapade världen.				x		
c) Jag tror inte att det finns någon gud som kan påverka mitt liv.					x	x
d) Min religion/livsåskådning kan kallas både monoteistisk och polyteistisk.				x		
e) För mig är FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna viktigare än religiösa texter.						x
f) Min gud kan uppenbara sig som den heliga anden.	x					
g) Jag säger oftast Herren för att undvika att uttala Guds namn.			x			
h) Jag tror enbart på förnuftet och människans fria vilja.						x
i) Den heliga texten är Guds egna ord och bör därför inte översättas från arabiska.		x				
j) Gud/gudar har tagit mänsklig form i min religion/livsåskådning.	x			x		

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några världsreligioner och andra livsåskådningar.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
3-7 rätt	8-10 rätt	11-12 rätt

Kommentar: Om eleven markerat med kryss i fler rutor än vad som är angivet i facit vid någon av raderna, räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften. Dvs. om eleven exempelvis markerar två rutor där en ska markeras blir det inget poäng på den raden. Om eleven däremot markerat för få kryss på raden får eleven poäng för det korrekta alternativ som markerats.

5. Etik - ansvarsfullt eller oansvarigt

Formulering av uppgiften

Argumentera för att det kan vara både ansvarsfullt och oansvarigt av Snowden att lämna ut den topphemliga informationen.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- relevanta argument för att det kan vara ansvarsfullt och/eller oansvarigt
- argument som förtydligas med exempel, förklaringar och/eller konsekvenser
- problematisering

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven anger antingen minst ett relevant argument för att det kan vara ansvarsfullt eller minst ett relevant argument för att det kan vara oansvarigt att lämna ut dokumenten</p> <p>och</p> <p>argumentet förtydligas med ett exempel, en förklaring eller en konsekvens.</p>	<p>Eleven anger både minst ett relevant argument för att det kan vara ansvarsfullt och minst ett relevant argument för att det kan vara oansvarigt att lämna ut dokumenten</p> <p>och</p> <p>minst ett av argumenten förtydligas med minst två exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.</p>	<p>Eleven anger både minst ett relevant argument för att det kan vara ansvarsfullt och minst ett relevant argument för att det kan vara oansvarigt att lämna ut dokumenten</p> <p>och</p> <p>båda argumenten förtydligas med minst två exempel, förklaringar och/eller konsekvenser</p> <p>och</p> <p>eleven problematiserar t.ex. genom att visa på svårigheter att ta ställning i frågan.</p>

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det Snowden gjorde var extremt oansvarigt då han helt bryter mot alla de regler och avtal som han gått med på för att få ha detta ansvar som han har fått tillgivet i sin plikt. Han har helt enkelt föråddigt NSA och till och med hela USA. Men samtidigt så tar han ju ett ansvar (som han egentligen inte har) mot folket i USA.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven anger som argument för att det var oansvarigt att lämna ut dokumenten att Snowden "...bryter mot alla de regler och avtal som han gått med på...". Argumentet förtydligas med att han bryter mot sin plikt och därmed förråder sitt land. Eleven nämner även att det är ansvarsfullt men anger inget tydligt argument för detta.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Snowden gjorde det rätta, det som varje människa har rätt att veta. Du ska ha rätten att inte bli övervakad. Speciellt i ett land som säger att frihet är det viktigaste som finns. Det han gjorde skakade inte bara USA utan också hela världen och övervakningsfrågan blev den stora diskussionen. Bakslaget blev hur rädda folk blev för nsa och andra statliga övervakningsföretag och att folk gick in i hysteri angående övervakning. Vilket kanske var oansvarigt. I slutändan tycker jag Snowden gjorde det ansvariga genom att stå upp för de mänskliga rättigheterna.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven anger som argument för att det var ansvarsfullt att lämna ut dokumenten att det är något ”...som varje människa har rätt att veta.”. Argumentet förtydligas med att ”Du ska ha rätten att inte bli övervakad.” samt att frihet är något som betonas i USA och att han stod ”upp för de mänskliga rättigheterna.”. Som argument för att det var oansvarigt anger eleven att det skapade rädsla för NSA. Det argumentet förtydligas inte.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Det Snowden gjorde var oansvarigt för att han i och med sin ställning på NSA antagligen hade strikt tystnadsplikt, och när han då börjar sprida hemligstämplad information så raseras förtroendet hos myndigheterna kanske inte bara mot honom, utan även mot resten av de anställda eftersom att han kan ha triggat igång en slags idé som andra kan ta efter. Om en människa missbrukar tilliten på detta sätt, hur ska man då veta vilka som kan hantera informationen och uppgifterna man arbetar med? I detta fall kan det han gav ut komma att vara något som kunde vara bra att andra fick veta med tanke på att man inkräktat på en persons egna personliga rättigheter. Det handlade bland annat om privatpersoner. Det Snowden gav ut uppmärksammade världen om att personlig trygghet stod på spel och att man inte kan lita på alla varje gång. Det han gjorde var alltså ansvarsfullt på det sättet att anledningen till att han gav ut det kan ha varit för att han visade hänsyn till ”mänskliga rättigheter”. Men något man ska fråga sig var om han spred detta för att han ville få ut något utav det, troligtvis pengar. Oturligt nog var det inte riktigt så hans resa slutade trots allt. Det är väldigt svårt att säga om det var rätt eller fel med tanke på att det är så många faktorer som pekar åt båda hållen och att det är svårt att veta utan att vara tillräckligt insatt.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven anger som argument för att det var oansvarigt att lämna ut dokumenten att Snowden, ”...i och med sin ställning på NSA antagligen hade strikt tystnadsplikt...” och förtydligar argumentet genom att resonera kring vilka konsekvenser handlingen fick. En konsekvens som lyfts fram är att förtroendet för honom ”raseras”. En annan konsekvens handlar om att även förtroendet för myndigheter och dess anställda ”raseras”.

Som argument för att det var ansvarsfullt anger eleven att ”...han visade hänsyn till ”mänskliga rättigheter”.”. Argumentet förtydligas med förklaringar. En förklaring som lyfts fram handlar om att det läckta materialet visar att privatpersoners rättigheter kränkts. En annan förklaring handlar om att han gjorde världen uppmärksam på att man inte kan lita på alla.

Eleven problematiserar genom att visa på att det är svårt att avgöra då vi inte med säkerhet vet skälet till varför han gjorde det och att det är många faktorer som påverkar, faktorer som vi dessutom inte har tillräckliga kunskaper om.

6. Kristendom - inriktningar

Formulering av uppgiften och rätta svar

Markera med ett kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer med både den protestantiska och den katolska inriktningen	Stämmer endast med den katolska inriktningen	Stämmer endast med den protestantiska inriktningen	Stämmer inte med någon av de båda inriktningarna
a) Martin Luther är en viktig person.			x	
b) Påven är den högste religiöse ledaren.		x		
c) Det finns sju sakrament.		x		
d) Jesus är Messias.	x			
e) En skiljevägg med ikoner finns i kyrkorna.				x
f) Ur denna inriktning har den andra vuxit fram.		x		
g) Abraham är en viktig person.	x			
h) Den svenska kyrkan tillhör denna inriktning.			x	
i) Präster ska leva i celibat.		x		
j) Treenigheten är viktig.	x			
k) Uttryckte på 1500-talet kritik mot att kyrkan hade större fokus på handlingar än på tro.			x	

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några världsreligioner och andra livsåskådningar.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-6 rätt	7-9 rätt	10-11 rätt
Kommentar: Om eleven markerat med kryss i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

7. Världsreligioner - synen på gud/gudar

Formulering av uppgiften

Resonera om två likheter och två skillnader vad gäller synen på gud/gudar mellan hinduism och en valfri religion.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några världsreligioner och andra livsåskådningar.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- ett relevant resonemang om skillnader och/eller likheter gällande synen på gud
- skillnader/likheter som förtydligas med exempel eller förklaringar

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar i sitt relevanta resonemang upp minst två likheter eller skillnader mellan hinduismen och en annan religion vad gäller synen på gud/gudar eller en likhet och en skillnad mellan hinduismen och en annan religion vad gäller synen på gud/gudar.	Eleven tar i sitt relevanta resonemang upp minst två likheter eller två skillnader mellan hinduismen och en annan religion vad gäller synen på gud/gudar eller en likhet och en skillnad mellan hinduismen och en annan religion vad gäller synen på gud/gudar	Eleven tar i sitt relevanta resonemang upp minst två likheter och två skillnader mellan hinduismen och en annan religion vad gäller synen på gud/gudar
	och de två likheter/skillnader som tas upp förtydligas med varsitt exempel eller förklaring.	och samtliga fyra likheter/skillnader förtydligas med ett exempel eller en förklaring.

Exempel på likheter och skillnader:

- tar kontakt med guden genom bön, exemplifieras genom att man i bönen kan be om hjälp eller tacka för något
- vänder sig till guden i svåra situationer
- en gud har skapat jorden
- i alla religionerna firar man guden genom olika högtider
- en eller flera gudar, exemplifieras t.ex. genom gudens/gudarnas namn och egenskaper
- polyteistisk eller monoteistisk religion (begreppen i sig är ett förtydligande)
- samma gudomliga egenskaper, men i hinduismen är de fördelade på olika gudar och i andra religioner finns de samlade hos en gud

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Inom Hinduismen finns det flera gudar men på kristendomen finns det bara en gud. Man kan t.ex. ha en egen gud, som sin by alltid har bett för i hinduismen. Kristendomens gud skapade allt i hela världen. Hinduismen, en av gudarna, skapade också allt på jorden.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar i sitt relevanta resonemang upp religionerna kristendom och hinduism. En skillnad som eleven visar på är att inom kristendom finns det en gud och inom hinduismen flera. En likhet som lyfts fram är att det inom båda religionerna är gud som skapat världen. Varken skillnaden eller likheten förtydligas med exempel eller förklaringar.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Hinduism/islam Skillnader mellan dessa religioner är att inom islam är man väldigt strikt om att det bara finns en gud medans hinduismen har flera hundra olika gudar. Islams gud kallas Allah. Några populära gudar inom hinduismen är Brahma, Ganesha, Vishnu och Shiva. Hinduismen har många gudar för olika frågor. Ganesha är guden som är populär bland skolbarn. Muslimernas ger alla frågor till en och samma gud. Inom islam ber man fem gånger om dagen och hinduerna går till deras heliga plats och ber. Likheter mellan dessa religioner är att de tar hjälp av gudarna i svåra situationer och tänker vad de skulle ha gjort. Gud finns alltid med dem och hjälper dem. En till likhet är att man kontaktar gud genom att be. Man ber mot gud och hoppas att det man ber om blir bra.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar i sitt relevanta resonemang upp religionerna islam och hinduism. En skillnad som eleven lyfter fram är att inom islam finns det en gud och inom hinduismen finns det flera. Skillnaden förtydligas genom att eleven anger namn på Gud inom islam och namn på olika gudar inom hinduism och även något om deras funktion/uppgifter, "Islams gud kallas Allah. Några populära gudar inom hinduismen är Brahma, Ganesha, Vishnu och Shiva. Hinduismen har många gudar för olika frågor. Ganesha är guden som är populär bland skolbarn. Muslimerna ger alla frågor till en och samma gud."

En likhet som lyfts fram är att man inom båda religionerna kontaktar guden/gudarna genom bön. Likheten förtydligas genom en förklaring om att man kontaktar Gud/gudar i svåra stunder för att få hjälp. "...tar hjälp av gudarna i svåra situationer och tänker vad de skulle ha gjort. Gud finns alltid med dem och hjälper dem. En till likhet är att man kontaktar gud genom att be. Man ber mot gud och hoppas att det man ber om blir bra."

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Jag har valt att resonera om Hinduismen och kristendomen (skillnad) inom hinduismen finns det flera tusen gudar som har olika uppdrag och egenskaper. Några av de viktigaste/populäraste gudarna är: Brahma (skaparen), Vishnu, Shiva, elefantgud. Alltså har hinduismen polyteism, vilket menas i detta fallet att det finns fler än en gud. Inom kristendomen tror man bara på en gud och det är då fadern till Jesus. Det kan upplevas som att det är polyteism eftersom "Gud" har tre dimensioner: Fadern, sonen och den helige anden (treenigheten) men alla de dimensionerna symboliserar gud som en och att han "innehåller allt". Då är det monoteism istället. Likhet: Inom båda religionerna kontaktar man gud genom att be. I hinduismen kan man då be till olika gudar för olika saker medan i kristendomen ber man bara för en gud. Bönerna ber man på samma sätt i båda, antingen bara i "huvudet" eller i deras heliga platser, (kristendomskyrka) (hinduism-altaret). Likhet: I båda religionerna har gudarna lika stor del i livet. Även om i fall man är protestantisk, katolsk eller ortodox, kristen ingår oftast gud varje dag, vilket är likadant i hinduismen. Det finns ju även olika högtider som symboliserar gud och då är

”han” den största delen i varför man firar det. Skillnad: Inom hinduismen har ju gudarna olika egenskaper som man kan be till. T.ex. barn ber oftast till en gud som ser ut som en elefant eftersom det är ”barnguden” och den har ett speciellt uppdrag att påverka just barn. Inom kristendomen ber man bara till en gud för allt man vill. Den kristna guden har alla egenskaper och kan hjälpa till med allt. Inom hinduismen finns ingen sån gud.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar i sitt relevanta resonemang upp religionerna kristendom och hinduism. En skillnad som eleven lyfter fram är att inom kristendom finns det en gud och att det inom hinduismen finns flera. Skillnaden förtydligas genom att eleven anger namn på olika gudar inom hinduism och att det även nämns att de har olika uppgifter och egenskaper.

En annan skillnad som lyfts fram är att det inom kristendomen finns en gud som har alla de egenskaper de hinduiska gudarna har tillsammans. Skillnaden förtydligas, ” ...”Gud” har tre dimensioner: Fadern, sonen och den belige anden (tre-enigheten) men alla de dimensionerna symboliserar gud som en och att han ”innehåller allt”.”. Det nämns även skillnader gällande bönen.

En likhet som tas upp är att man inom båda religionerna kontaktar guden/gudarna genom bön. Likheten förtydligas genom en förklaring om att man kan be på olika sätt. Ytterligare en likhet som lyfts fram är att guden/gudarna är betydelsefulla i de troendes liv, både till vardags och vid högtider.

8. Världsreligioner/livsåskådningar - ursprung

Formulering av uppgiften och rätta svar

Vilka olika världsreligioner/livsåskådningar passar bäst in på Diana, Kim, John, Mikael och Nadja?

Markera med ett kryss i en av rutorna nedanför varje persons namn. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt. En av religionerna blir över.

Religion/livsåskådning	Diana	Kim	John	Mikael	Nadja
kristendom				X	
islam	X				
judendom					
hinduism					X
buddhism			X		
sekulär humanism		X			

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2-3 rätt	4-5 rätt	
Kommentar: Om eleven markerat med ett kryss i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

9. Etiska modeller - att bryta mot lagen

Formulering av uppgiften

Argumentera med hjälp av två etiska modeller om Rosa Parks gjorde rätt och/eller fel när hon vägrade att resa på sig under bussresan.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- användning av etiska modeller
- relevanta argument
- argument som förtydligas med exempel, förklaringar eller konsekvenser
- problematisering

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven använder sig av en korrekt uppfattad etisk modell</p> <p>och</p> <p>anger minst ett relevant argument för att Rosa Parks gjorde rätt eller fel</p> <p>varav</p> <p>minst ett av argumenten förtydligas med ett exempel, en förklaring eller en konsekvens.</p>	<p>Eleven använder sig av två korrekt uppfattade etiska modeller</p> <p>och</p> <p>anger minst två relevanta argument för att Rosa Parks gjorde rätt eller fel</p> <p>varav</p> <p>minst ett av argumenten förtydligas med minst två exempel, förklaringar eller konsekvenser.</p>	<p>Eleven använder sig av två korrekt uppfattade etiska modeller</p> <p>och</p> <p>anger minst två relevanta argument för att Rosa Parks gjorde rätt eller fel</p> <p>och</p> <p>båda argumenten förtydligas vardera med minst två exempel, förklaringar eller konsekvenser</p> <p>och</p> <p>problematiserar genom att visa att en etisk modell kan användas för att argumentera för olika ståndpunkter i en och samma fråga.</p>

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Enligt en pliktetiker hade det nog varit fel eftersom Rosa Parks bröt mot lagen att vita bestämde över svarta. Men för en konsekvensetiker hade det förmodligen varit ok bara hon visste vad konsekvenserna var. Eftersom det hon gjorde var rätt, även fast lagen inte tydde det, så hade en sinnelagetiker förmodligen tyckt att det var rätt av Rosa. Jag levde inte under

det århundradet, jag föddes på 2000-talet och för mig har det alltid varit självklart att alla människor är lika värda.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven använder sig av en korrekt uppfattad etisk modell, pliktetik. Eleven anger ur ett pliktetiskt perspektiv ett relevant argument för att Rosa Parks gjorde fel, "...eftersom Rosa Parks bröt mot lagen...". Argumentet förtydligas med att "...vita bestämde över svarta...". Ytterligare två modeller nämns, men det framgår inte att de är korrekt uppfattade.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

En konsekvensetiker menar troligen att hon gjorde rätt eftersom det ledde till en bra konsekvens. I och med att hon satte kvar och vägrade flytta på sig tillförde hon protester som förmodligen inte annars skulle ha tagits upp. Det var rätt för det är hemskt att behandla folk olika bara på grund av hudfärg. Protesterna ledde till att lagarna ändrades till bättre och därför blev det en god konsekvens.

Om det är rätt eller fel att bryta mot lagen som Rosa Parks gjorde kan man diskutera. En pliktetiker skulle antagligen säga att hon gjorde fel eftersom att det hon gjorde medförde att hon bröt mot en lag. En pliktetiker följer lagarna oavsett vilken konsekvens de ger.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven använder sig av två korrekt uppfattade modeller, konsekvensetik och pliktetik. Eleven inleder med det konsekvensetiska perspektivet där argumentet handlar om att hon gjorde rätt för att det ledde till en bra konsekvens. Argumentet förtydligas med två exempel/förklaringar. Den första förklaringen beskriver hur Rosa Parks med sin handling tillförde "...protester som förmodligen inte annars skulle ha tagits upp.". Den andra förklaringen handlar om att "Protesterna ledde till att lagarna ändrades till bättre...".

Eleven fortsätter med det pliktetiska perspektivet där argumentet handlar om att handlingen är fel eftersom kvinnan bryter mot lagen. Det andra argumentet förtydligas med ett exempel, "En pliktetiker följer lagarna oavsett vilken konsekvens de ger.". Ingen modell används för att visa att en etisk modell kan användas för att argumentera för olika ståndpunkter i en och samma fråga.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Pliktetiker kan tycka att Rosa Parks gjorde både rätt och fel genom att bryta lagen. Rätt eftersom hon stod upp för mänskliga rättigheter (som alla har rätt till) och inte accepterade att människor behandlades olika på bussen och fel för att hon bröt mot lagen i landet.

En konsekvensetiker kan också anse att hon gjorde både rätt och fel. Fel eftersom följderna av hennes handling kunde lett till fängelse eftersom vita knappt hade någon medkänsla eller respekt för mörkhyade på den här tiden. Rätt eftersom hennes handling och gripande ledde till protester som ett år senare skulle leda till att domstolen beslutar att det inte är rätt att behandla mörkhyade annorlunda på bussar. Så hennes handling bidrog till att öka mörkhyades rättigheter i samhället.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven använder sig av två korrekt uppfattade etiska modeller, konsekvensetik och pliktetik.

Eleven anger relevanta argument ur ett pliktetiskt perspektiv. Dels att Rosa Parks gjorde fel som bröt mot lagen och dels att hon gjorde rätt. Att hon gjorde rätt förtydligas med två exempel/förklaringar. Den första förklaringen som tas upp handlar om att Rosa Parks "... stod upp för mänskliga rättigheter (som alla har rätt till)...". Den andra förklaringen handlar om att hon "...inte accepterade att människor behandlades olika på bussen...".

Eleven anger även relevanta argument ur ett konsekvensetiskt perspektiv. Eleven lyfter först fram ett argument för att Rosa Parks gjorde fel eftersom handlingen riskerade att leda till negativa konsekvenser, att hon kunde ha hamnat i fängelse. Detta argument förtydligas med ett exempel/förklaring, *"...eftersom vita knappt hade någon medkänsla eller respekt för mörkhyade på den här tiden."* Sedan lyfter eleven fram argument för att Rosa Parks gjorde rätt eftersom det leder till positiva konsekvenser. Detta argument förtydligas med två förklaringar/konsekvenser. Eleven lyfter först fram en förklaring, *"... domstolen beslutar att det inte är rätt att behandla mörkhyade annorlunda på bussar."* Därefter tar eleven upp en konsekvens, *"Så hennes handling bidrog till att öka mörkhyades rättigheter i samhället."* Eleven problematiserar genom att visa att en etisk modell kan användas för att argumentera för olika ståndpunkter. Ur såväl ett pliktetiskt som ett konsekvensetiskt perspektiv argumenterar eleven för att Rosa Parks gjorde både rätt och fel.

10. Judendom och islam - Mose och Muhammed

Formulering av uppgiften och rätta svar

Läs påståendena a-j. Vad stämmer enligt traditionen in på Mose och vad stämmer in på Muhammed? Markera med ett kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Enligt traditionen...	Stämmer med Mose (ur ett judiskt perspektiv)	Stämmer med Muhammed (ur ett muslimskt perspektiv)	Stämmer både med Mose (ur ett judiskt perspektiv) och Muhammed (ur ett muslimskt perspektiv)	Stämmer inte med någon av dem
a) ...var han en profet.			x	
b) ...föddes han i Mecka.		x		
c) ...nådde han Nirvana.				x
d) ...befriade han sitt folk från slaveri.	x			
e) ...utvandrade han till Medina.		x		
f) ...fick han i uppdrag att sprida Guds ord.			x	
g) ...tog han på sig alla människors synder.				x
h) ...mottog han av Gud de tio budorden.	x			
i) ...var han Guds son.				x
j) ...levde han på 600-talet e.kr.		x		

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/väluvecklade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-6 rätt	7-8 rätt	9-10 rätt
Kommentar: Om eleven markerat med ett kryss i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

11. Livsfrågor - döden i populärkulturen och i verkligheten

Formulering av uppgiften

Resonera om hur döden beskrivs i två olika medier och jämför med hur det är i verkligheten.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan också föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang** om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt/för resonemanget framåt/för resonemanget framåt och fördjupar eller breddar det.**

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- resonemang om hur döden skildras i media
- exempel som förtydligas med en beskrivning eller förklaring
- jämförelse med verkligheten
- problematisering

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven för resonemanget framåt genom att resonera om hur döden skildras i en medieform, t.ex. film eller musik</p> <p>och</p> <p>ger minst ett relevant exempel från den valda medieformen</p> <p>och</p> <p>visar på en likhet eller en skillnad mellan skildringen i medieformen och verkligheten.</p>	<p>Eleven för resonemanget framåt genom att resonera om hur döden skildras i minst två medieformer, t.ex. film och musik</p> <p>och</p> <p>ger minst ett relevant exempel för varje medieform, varav båda förtydligas med en beskrivning eller förklaring</p> <p>och</p> <p>visar på en likhet eller en skillnad mellan skildringarna i varje medieform och verkligheten.</p>	<p>Eleven för resonemanget framåt genom att resonera om hur döden skildras i minst två medieformer, t.ex. film och musik</p> <p>och</p> <p>ger minst ett relevant exempel för varje medieform, varav båda förtydligas med en beskrivning eller förklaring</p> <p>och</p> <p>visar på en likhet mellan en medieform och verkligheten och en skillnad mellan en annan medieform och verkligheten</p> <p>och</p> <p>problematiserar sitt svar genom att visa på att det inom en och samma medieform kan finnas olika skildringar av hur döden beskrivs.</p>
<p>Kommentar: När eleven ska ange exempel från olika medieformer kan det ske på två olika sätt. Antingen sker det på ett konkret sätt i form av att exempelvis en film-/boktitel anges eller så används exempel av mer generell karaktär. När eleven anger en skillnad i sin jämförelse med verkligheten, så räcker det inte att bara skriva "Så är det inte i verkligheten".</p>		

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Döden i ett tv-spel så kan dom bli andar eller börja ett nytt liv. Men i verkligheten så är det bara en död människa. Man begravs eller sprids. Ännu en släkt har förlorat en till familjemedlem. Jag kan inte svara på om man blir en ängel, föds på nytt eller blir ett spöke. Jag vet bara att det finns folk som kommer att sakna den avlidne.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven för resonemanget framåt genom att resonera om hur döden skildras i en medieform, tv-spel. Resonemanget innehåller minst ett relevant exempel från den valda medieformen, att den döde i ett tv-spel kan bli en ande eller börja ett nytt liv. Eleven jämför skildringen med verkligheten och visar på en skillnad, att i verkligheten slutar livet med att "Man begravs eller sprids."

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Jag valde barnböcker och data/TV-spel. Döden i barnböcker beskrivs ofta som mycket fridfull och lugn. Att personen oftast var äldre och att hon/han slapp lida. Döden beskrivs som lugn eftersom man vill inte sära barnen för mycket men man vill samtidigt få barnen att se döden som något negativt och sorgligt. Om man jämför döden i verkligheten med döden i barnböcker är det såklart mycket tuffare för de anhöriga till den döde jämfört med det som beskrivs i barnböckerna. I TV/dataspel är döden mer som ett krig. Man vinner spelet om man lyckas skjuta ner alla så att de inte överlever. Det är som ett bevis att man lyckas om man slog ner alla. Det stämmer inte alls överens med verkligheten. Att döda någon innebär sörjning under en lång tid. Man ska vara lugn och umgås med de man tycker extra mycket om. I spel är man våldsam och aggressiv, tvärtom i verkligheten.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven för resonemanget framåt genom att resonera om hur döden skildras i två medieformer, barnböcker och data-/TV-spel. Resonemanget innehåller relevanta exempel på skildringar från böcker, "...som mycket fridfull och lugn." som förtydligas med en förklaring, "Att personen oftast var äldre och att hon/han slapp lida.". Även exempel från data-/TV-spel lyfts fram, "...som ett krig.". Exemplet förtydligas med en förklaring, "Man vinner spelet om man lyckas skjuta ner alla så att de inte överlever.". Eleven visar på en skillnad mellan var och en av medieformerna och verkligheten. I barnböcker skildras döden mer barnvänligt jämfört med verkligheten och i data-/TV-spel mer våldsamt och utan känslor.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

I filmer vill man ofta göra detta extremt dramatiskt och att det framställs som något mycket stort men man går oftare vidare väldigt snabbt i filmer. I verkligheten är det också såklart mycket dramatiskt och man har oftast väldigt svårt att gå vidare och det tar lång tid. Alltså hyfsat verklighetstroget, såklart beroende på film, men oftast. Men följderna av döden är mer avdramatiserade i film skulle jag säga. Det beror så klart som jag sa vilken genre det är för döden framställs olika i t.ex. skräckfilmer och draman. I draman är det mer dramatiskt, mer känslor och mer fruktat än vad det är i skräckfilmer för där är döden mer läskig och är där för att skrämmas mer än för att sörjas. Då är draman mer likt verkligheten än vad skräckfilmer är.

Döden framställs väldigt milt och okänsligt i tv-spel. Vare sig det är krigsspel eller Mario så har man oftast många liv att förbruka. Alltså kan man dö och återuppstå och få nya liv igen. Men så fungerar det ju verkligen inte i verkligheten om vi dör kan vi inte köpa mer liv eller "börja om från första nivån", utan det är en felaktig bild utav döden i verkligheten. Men även i krigsspel är döden nästan obetydelsefull, då man kan bli skjuten och börja om igen. En annan sak som faktiskt uppmuntrar till att döda, som att det var något bra, är att om man skjuter och dödar någon får man poäng, pengar eller något liknande. Vilket inte stämmer med verkligheten. I verkligheten är döden mycket dramatisk och något man inte vill uppleva, något man fruktar.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven för resonemanget framåt genom att resonera om hur döden skildras i två medieformer, film och data-/TV-spel. Resonemanget om film innehåller relevanta exempel om att döden skildras dramatiskt eller på ett läskigt sätt. Eleven förtydligar exemplen med förklaringar, *"... mer känslor och mer fruktat än vad det är i skräckfilmer..."* och *"...för att skrämmas mer än för att sörja."* Den andra medieformen som lyfts fram är data-/TV-spel. Även här tas relevanta exempel upp, *"Döden framställs väldigt milt och okänsligt..."* och förtydligas med en förklaring, *"Vare sig det är krigsspel eller Mario så har man oftast många liv att förbruka. Alltså kan man dö och återuppstå och få nya liv igen."*

Eleven lyfter fram en likhet mellan film och verkligheten, *"I verkligheten är det också såklart mycket dramatiskt och man har oftast väldigt svårt att gå vidare och det tar lång tid."* Eleven tar också upp en skillnad mellan film och verkligheten, tiden det tar att *"...gå vidare..."*. Eleven lyfter fram flera skillnader mellan skildringarna i data-/TV-spel och verkligheten, bland annat att man inte har *"...många liv att förbruka..."* eller inte kan *"...köpa fler liv..."*.

Eleven problematiserar sitt svar bland annat genom att visa på att det inom film finns olika skildringar av döden i drama- och skräckfilm, *"Det beror så klart som jag sa vilken genre det är för döden framställs olika i t.ex. skräckfilmer och dramatan. I dramatan är det mer dramatiskt, mer känslor och mer fruktat än vad det är i skräckfilmer för där är döden mer läskig och är där för att skrämmas mer än för att sörjas."*

Delprov B - Bedömningsanvisningar

12. Hinduism - faktafel

Formulering av uppgiften och rätta svar

Läs mejlet och skriv sedan två av faktafelen.

- En av de populäraste gudarna är **Buddha**.
- Apropå det är **grisarna** heliga i Indien.
- Den viktigaste heliga byggnaden är **synagogan**.
- Där träffas man för att läsa **Koranen**.
- Hans pappa är **rabbin** i församlingen.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster kring** centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven har skrivit två av faktafelen i texten.		

13. Livsfrågor - utanförskap

Formulering av uppgiften

Resonera om varför människor kan uppleva utanförskap och om hur deras liv på olika sätt kan påverkas negativt och i vissa fall positivt av utanförskap.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan också föra **enkla/utvecklade/väluvecklade och nyanserade resonemang** om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt/ för resonemanget framåt/för resonemanget framåt och fördjupar eller breddar det.**

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- relevanta anledningar
- förklaringar eller exempel
- konsekvenser
- problematisering

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<p>Eleven utgår i sitt resonemang från minst en relevant anledning till varför människor upplever utanförskap</p> <p>och</p> <p>anledningen förtydligas med en förklaring eller ett exempel</p>	<p>Eleven utgår i sitt resonemang från minst två relevanta anledningar till varför människor upplever utanförskap</p> <p>och</p> <p>varje anledning förtydligas med en förklaring eller ett exempel</p>	<p>Eleven utgår i sitt resonemang från minst två relevanta anledningar till varför människor upplever utanförskap</p> <p>och</p> <p>varje anledning förtydligas med en förklaring eller ett exempel</p>
<p>eller</p> <p>eleven utgår i sitt resonemang från minst en relevant anledning till varför människor känner utanförskap</p> <p>och</p> <p>anger minst två relevanta konsekvenser.</p>	<p>och</p> <p>anger minst två relevanta konsekvenser.</p>	<p>och</p> <p>anger minst fyra relevanta konsekvenser</p> <p>och</p> <p>eleven problematiserar genom att visa på att man kan påverkas både positivt och negativt av utanförskap.</p>
<p>Kommentar: Som konsekvens räcker det inte att endast skriva att man känner sig utanför. Ibland kan eleven ange liknande förklaringar/exempel till olika anledningar. Detta godtas och bedöms som förklaringar/exempel till två anledningar.</p>		

Exempel på förtydliganden av anledningarna till varför människor kan uppleva utanförskap:

- folk är rädda för det som avviker från normen/det som är annorlunda
- en felaktig bild av vissa grupper sprids i olika medier
- olika människors fördomar
- inte ha råd att köpa det som andra har, t.ex. vissa kläder, spel och mobiler
- avvika från majoriteten
- på grund av sin religion inte få göra samma saker som andra
- inte kunna det språk som talas i landet

Exempel på konsekvenser:

- skolk
- dåliga betyg
- svårt att få jobb
- kriminalitet
- ensamhet/svårt att få vänner
- känna sig annorlunda/känsla av att det är något fel på en
- dålig självkänsla/dåligt självförtroende
- självskadebeteende
- självmord
- bli stärkt av motgångarna
- få tid att satsa mer på skolan, idrott eller något annat
- bli extra bra på något
- lära sig att kämpa för att nå sina mål

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Man kan känna sig utanför om man har det tufft och svårt om man inte har bra ekonomi. Man kanske inte har råd med nya kläder ex märkeskläder. Man inte har lika coola kläder som alla andra.

Bedömningskommentar till exemplet

Ekonomi anges av eleven som en anledning och förtydligas med ett exempel, "Man kanske inte har råd med nya kläder ex märkeskläder. Man inte har lika coola kläder som alla andra."

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Om man har en sexuell läggning som är annorlunda än normen så är det väldigt vanligt att man blir mobbad, utfryst o.s.v. och om man utsätts för det när man är ung påverkar det en negativt hela livet. Man kan bli deprimerad och det kan leda till självmord. Jag ser faktiskt inget positivt med att bli utfryst så där.

Man kan känna sig utanför om ens föräldrar har dålig ekonomi, vi säger att alla dina kompisar har köpt det nya häftiga spelet som är superpopulärt och du vill också köpa det. Men sen får du inte för dina föräldrar måste köpa mat för resten av pengarna.

Bedömningskommentar till exemplet

Sexuell läggning anges av eleven som en anledning och förtydligas med en förklaring om att det är själva avvikandet från normen som kan vara skälet till utanförskap. Eleven anger två relevanta konsekvenser, "Man kan bli deprimerad och det kan leda till självmord.". Ekonomi anges som ytterligare en anledning och förtydligas med ett exempel, "...vi säger att alla dina kompisar har köpt det nya häftiga

spelet som är superpopulärt och du vill också köpa det. Men sen får du inte för dina föräldrar måste köpa mat för resten av pengarna.”

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

I många fall kan man bli utstött eller känna utanförskap om man har en annan etnicitet än det land man bor i. Folk kan ha förutfattade meningar p.g.a av internet eller andra källor, detta brukar bero på att de flesta är lite rädda för det som är annorlunda och därför blir taskiga mot detta nya och lite läskiga. Ifall man då är den som blir utsatt kan det leda till att, om man utgår från skolan, får hög frånvaro och därför lägre betyg därför att man inte känner sig trygg i skolan eller de områdena. Det kan vissa gånger leda till något så stort som självmord eller självskaadebeteende eftersom att man känner att man inte är behövd. Det gör mycket negativt på hjärnan.

Många kan känna samma sak om man har en annan sexuell läggning än vad normer är, det brukar vara samma orsak där, rädsla samma konsekvenser jag nämnde som otryggheten eller känslan av att det vore bättre om man bara försvann gäller här med. Det positiva som möjligtvis skulle kunna hända är att den som känner utanförskap istället blir peppad att visa motsatsen till vad andra tror. Det kan antingen vänta och sen t.ex. komma ut med en bok om det eller att den här personen får så mycket egentid så hen blir superproffs på något som du själv bara skulle drömma om.

Bedömningskommentar till exemplet

Etnicitet anges av eleven som en anledning och förtydligas med en förklaring om att man på grund av fördomar kan uppleva utanförskap om man har en annan etnicitet än majoritetsbefolkningen i ett land.

Sexuell läggning anges som ytterligare en anledning och förtydligas genom en förklaring om att det är själva avvikandet från normen som är anledningen till utanförskap.

Eleven förtydligar med minst fyra konsekvenser som täcker båda anledningarna, *”...utgår från skolan, får hög frånvaro och därför lägre betyg...”* och *”...självmord eller självskaadebeteende eftersom att man känner att man inte är behövd.”*

Eleven problematiserar genom att visa på att man kan påverkas negativt av utanförskap som anges ovan, men även positivt, *”... den som känner utanförskap istället blir peppad att visa motsatsen till vad andra tror. Det kan antingen vänta och sen t.ex. komma ut med en bok om det eller att den här personen får så mycket egen tid så hen blir superproffs på något som du själv bara skulle drömma om.”*

14. Källanvändning - kvinnliga präster

Formulering av uppgiften och rätta svar deluppgift a

a) Vilken källa stödjer tydligast varje påstående nedan? Markera med ett kryss på varje rad. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Källa 1	Källa 2	Källa 3	Källa 4	Ingen källa
a) Jesus predikade om att både män och kvinnor skulle få bli präster.					X
b) Fram till 1958 var det inte tillåtet med kvinnliga präster inom Svenska kyrkan.	X				
c) Det finns exempel på personer som tillhör den Svenska kyrkan idag, som uttrycker att de är för kvinnliga präster.				X	
d) I Bibeln står det att kvinnliga präster inte kan nå frälsning.					X
e) Präster inom Svenska kyrkan kan bli avskedade om de i sitt arbete säger nej till kvinnliga präster.		X			
f) Katoliker är oftast emot att kvinnor får bli präster.					X
g) Manliga präster inom Svenska kyrkan kan nu för tiden välja om de vill arbeta med kvinnliga präster eller inte.					X
h) Det går att hitta argument i Bibeln för att män ska få bli präster.			X		
i) På 2000-talet finns det exempel på präster inom den Svenska kyrkan som är negativa till att kvinnor ska få bli präster.		X			
j) Alla protestanter i Sverige är för att kvinnor kan bli präster.					X
k) Svenska kyrkans beslut att tillåta kvinnliga präster hade religiös grund.	X				
l) Svenska kyrkan bör liksom övriga delar av samhället sträva efter att behandla kvinnor och män lika.				X	

Formulering av uppgiften och rätta svar deluppgift b

b) Markera det alternativ som är mest rimligt för varje källa när du ska skriva din artikel. Fler än ett kryss per källa gör svaret ogiltigt. Tänk källkritiskt.

- Källa 1
... Svenska kyrkan representerar en stor del av alla kristna i Sverige.
- Källa 2
... den visar att det finns präster som är emot kvinnliga präster.
- Källa 3
... prästen är företrädare för en stor grupp kristna i Sverige.
- Källa 4
... tweeten kan vara ett bra komplement till mer objektiva källor.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
8-12 rätt	13-14 rätt	15-16 rätt
Kommentar: Om eleven markerat med ett kryss i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

15. Hinduism och buddhism - likheter och skillnader

Formulering av uppgiften och rätta svar

Läs påståendena a – j. Markera med ett kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer med både hinduism och buddhism	Stämmer endast med hinduism	Stämmer endast med buddhism	Stämmer inte med någon av de två religionerna
a) Floden Ganges är helig.		X		
b) Människan utvecklar en viss karma genom hur hon lever.	X			
c) Den gyllene medelvägen är ett viktigt begrepp.			X	
d) Det slutliga målet för en människa är att slippa återfödas.	X			
e) Lärans hjul är en symbol för den åttafaldiga vägen.			X	
f) Beskrivs t.ex. i läroböcker ofta som en polyteistisk religion.		X		
g) Människan har en gudomlig själ.		X		
h) Det är förbjudet att delta i politiska aktiviteter.				X
i) Man ska sträva efter att upphäva livstörsten (begäret).			X	
j) Slutmålet är att bli ett med brahman.		X		

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-6 rätt	7-8 rätt	9-10 rätt
Kommentar: Om eleven markerat med kryss i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

16. Identitet - religionens påverkan

Formulering av uppgiften och rätta svar

Hur påverkas Suwats identitet av religionen? Ge två exempel från texten om Suwat.

Exempel på godtagbara svar:

- Ett exempel på detta är hur religionen påverkar mina värderingar.
- Däremot har jag fått lära mig att alltid försöka att tänka och göra gott.
- Jag försöker vara en bra människa och behandla andra människor väl.
- Därför äter jag och min familj inte så ofta kött.
- Jag mediterar för att stanna upp och fundera på vad som är viktigt i livet.
- Det minskar mitt begär efter materiella saker, vilket gör mig både lugn och avstressad.
- Genom min tro känner jag mig trygg i svåra situationer.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan också föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang** om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt/för resonemanget framåt/för resonemanget framåt** och fördjupar eller breddar det.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
1-2 rätt		

17. Identitet - religionens påverkan

Formulering av uppgiften

Hur kan identiteten hos en tonåring påverkas på olika sätt av en religion? Välj en religion att utgå ifrån (ej buddhismen). Resonera.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan också föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang** om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt/ för resonemanget framåt/för resonemanget framåt och fördjupar eller breddar det.**

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- resonemang kring hur identitet kan kopplas till konkreta områden som har med religion att göra
- övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till abstrakta områden som har med religion att göra
- problematisering

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven för ett resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst ett konkret område (t.ex. klädsel, mat, traditioner, gärningar) som har med religion att göra, där kopplingen inte behöver vara tydligt uttryckt	Eleven för ett resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två konkreta områden (t.ex. klädsel, mat, traditioner, gärningar) som har med religion att göra, där kopplingen är tydligt uttryckt	Eleven för ett resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två konkreta områden (t.ex. klädsel, mat, traditioner, gärningar) som har med religion att göra, där kopplingen är tydligt uttryckt
eller	eller	och
eleven för ett i viss mån övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst ett abstrakt område (t.ex. trygghet, gemenskap eller utanförskap) som har med religion att göra, där kopplingen inte behöver vara tydligt uttryckt.	eleven för ett övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två abstrakta områden (t.ex. trygghet, gemenskap eller utanförskap) som har med religion att göra, där kopplingen är tydligt uttryckt	för ett övergripande resonemang kring hur identitet kan kopplas till minst två abstrakta områden (t.ex. trygghet, gemenskap eller utanförskap) som har med religion att göra, där kopplingen är tydligt uttryckt
	eller	och
	eleven för ett resonemang kring hur identitet kan kopplas till ett konkret område (se ovan) och ett abstrakt område (se ovan).	problematiserar utifrån olika perspektiv, t.ex. pojke/flicka, olika sexuell läggning, majoritets-/minoritetsbefolkning eller olika nationalitet.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Inom judendomen har man många högtider där man firar allt från Pesach till sabbat. Man är tillsammans och har samma traditioner år från år. Vuxna och barn samlas och har roligt ihop och äter speciell mat.

Bedömningskommentar till exemplet

I sitt resonemang tar eleven upp hur identitet kan kopplas till ett konkret område som har med religion att göra. Området som tas upp handlar om hur man inom judendomen har olika traditioner och att man firar olika högtider. Kopplingen till identitet är inte tydligt uttryckt. Eleven skriver att vuxna och barn är tillsammans och har roligt, men utvecklar inte hur detta exempelvis kan bidra till trygghet och/eller gemenskap.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Jag tror att om man är kristen så finns det ett gäng ganska stora saker som styr. Om man är riktigt trogen så får man inte gärna vara homosexuell vilket i sig är en stor del av identiteten. Så man tänker nog rätt så mycket på vem man älskar och hur man älskar. Man kan känna att det är nåt fel på en. Varje söndag så måste man gå till kyrkan. Därför kan fritidsaktiviteter påverkas av det. Man tänker nog mycket om vad som händer efter döden, typ om man kommer till himmelen eller helvetet. Alla saker man gör påverkar om man kommer neråt eller uppåt. Man ska därför tänka på dom runt om en, vilket kanske gör en ganska lugn och snäll mot andra människor. Man hänger också med såna som tänker som än själv, därför har man också religiösa kompisar, antagligen.

Bedömningskommentar till exemplet

I sitt resonemang tar eleven upp hur identitet kan kopplas till två abstrakta områden som har med religion att göra. Det första området handlar om sexualitet, hur det kan vara svårt att vara homosexuell om det inte accepteras inom religionen. Det andra området handlar om livet efter döden, och hur tankar på "himmelen eller helvetet" kan påverka hur man är mot andra människor. Kopplingen till identitet är tydligt uttryckt i exemplen från de båda områdena där det exempelvis anges att "Man kan känna att det är nåt fel på en.". Även kyrkobesök och kompisar tas upp, men kring det förs inget resonemang.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Om tonåringen är kristen så delar hen de kristna värderingarna och försöker bl.a. följa den gyllene regeln i sin vardag (var mot andra som du själv vill bli behandlad). Hen känner att hen som kristen ska ägna lite tid varje dag åt att be, tex vid maten eller innan man ska lägga sig. Religionen kan ha hjälpt tonåringen under svåra tillfällen/perioder. Dels genom att tonåringen inte känner sig ensam (Gud är alltid med) och dels genom känslan av sambörighet med församlingen. I vissa länder anses tex homosexualitet som fel av kristendomen. Om tonåringen var homosexuell kanske hen skulle känna sig förtryckt/onormal vilket hade kunnat leda till dåligt självförtroende/psykisk ohälsa. I andra länder/församlingar kan hen istället få stöd för att vara den hen är.

Jag tror ändå att den största skillnaden mellan hur identiteten påverkas om man är kristen eller inte är, är att en kristen delar några grundläggande värderingar som ligger som grund i de mesta man gör/beslut man tar.

Bedömningskommentar till exemplet

I sitt resonemang tar eleven upp hur identitet kan kopplas till två konkreta områden som har med religion att göra. Kopplingen är tydligt uttryckt. Det första konkreta området som tas upp handlar om värderingar, "Om tonåringen är

kristen så delar hen de kristna värderingarna och försöker bl.a. följa den gyllene regeln i sin vardag(var mot andra som du själv vill bli behandlad).". Det andra konkreta området som tas upp handlar hur identiteten påverkas av omgivningen, "Hen känner att hen som kristen ska ägna lite tid varje dag åt att be, tex vid maten eller innan man ska lägga sig.". I sitt resonemang tar eleven upp hur identitet kan kopplas till två abstrakta områden som har med religion att göra. Kopplingen är tydligt uttryckt. Det första abstrakta området som tas upp handlar om trygghet, "Dels genom att tonåringen inte känner sig ensam (Gud är alltid med)...". Det andra abstrakta området som tas upp handlar om samhörighet, "...känslan av sambörighet med församlingen.". Eleven problematiserar genom att ta upp exemplet med homosexualitet. Å ena sidan kan homosexuella i vissa kristna länder drabbas av "...dåligt självförtroende/ psykisk ohälsa..." på grund av att det där enligt religionen är fel med homosexualitet, men å andra sidan kan församlingen i andra fall ge "...stöd för att vara den hen är.". Eleven visar därmed att församlingen/religionen kan ha både positiv och negativ inverkan på identiteten.

18. Världsreligioner - heliga texter

Formulering av uppgiften och rätta svar

- a) Från vilka världsreligioner är nedanstående texter hämtade?
 b) Vilken religiös handling eller grundtanke är kopplad till varje text?

	Textutdrag	Religion	Handling/grundtanke
Ex.	”Förbjudet för er är kött av självdöda djur och blod och svinkött och sådant [kött] som har slaktats i ett annat namn än Guds; ...”	<i>islam</i>	<i>halal</i>
a)	”... och ni får äta och dricka till dess den vita strimman av gryningsljuset kan urskiljas mot nattens mörker. Återuppta då fastan och håll den tills natten faller på.	islam	ramadan
b)	”Sex dagar skall du arbeta, men den sjunde dagen skall du upphöra med arbetet; även om det är plöjningstid eller skördetid skall du upphöra med arbetet.”	judendom och/eller kristendom	sabbat
c)	”Så ska ni be: Vår fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen” *	kristendom	Fader vår/bön
d)	”Det finns ej något lidande för den som avslutat sin resa, som är utan sorg, som i varje avseende är befriad och som skakat av alla bojor...”	buddhism	nirvana
e)	”Kämpa för Guds sak mot dem som för krig mot er, men var inte de första som griper till vapen; Gud älskar sannerligen inte angripare.”	islam	jihad

* korrekturändring

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster kring** centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-7 rätt	8-10 rätt	
Kommentar: Om eleven skrivit mer än ett alternativ i rutan räknas det som ett ogiltigt svar på deluppgiften. Undantag är textutdrag b.		

19. Islam - de fem grundpelarna

Formulering av uppgiften och rätta svar deluppgift a

Bedömningen av deluppgift a, b och c vägs ihop och genererar tillsammans belägg för nivå E, C eller A.

a) Beskriv hur bönen inom islam går till genom att avsluta nedanstående meningar:

- När man ber vänder man sig mot staden... - **Mecka**
- Innan man ber är det viktigt att man (ange ett exempel)... - **tvättar sig eller tar av sig skorna** (kan också finnas andra exempel)
- Den veckodag då det är viktigast att gå till moskén och be är... - **fredag**
- Under gudstjänsten i moskén leds bönen av... - **imam**

Formulering av uppgiften deluppgift b och c

b) Välj tre av islams fem pelare på sidan innan. Förklara varför de tre handlingarna utförs.

c) Visa på likheter mellan varför tre av handlingarna utförs. (Handlingarna behöver inte vara de samma som i uppgift b).

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva/förklara och visa på samband mellan/förklara och visa på samband och generella mönster kring** centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- beskrivningar av hur handlingar utförs
- förklaringar till varför handlingarna utförs (samband)
- likheter/generella mönster

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<i>Deluppgift a</i>		
Minst två rätt	Minst tre rätt	Minst tre rätt
<i>Deluppgift b och c</i>		
eller eleven beskriver på ett relevant sätt hur två av handlingarna utförs eller förklarar på ett relevant sätt varför två av handlingarna utförs.	och eleven förklarar på ett relevant sätt varför minst två av handlingarna utförs.	och eleven förklarar på ett relevant sätt varför tre av handlingarna utförs och eleven drar någon relevant slutsats om likheter mellan dessa förklaringar, det vill säga identifierar generella mönster.
Kommentar: På nivå E ska eleven beskriva, på nivå C ska eleven förklara och visa på samband och på nivå A ska eleven förklara och visa på samband och generella mönster. Deluppgift b och c prövar främst elevens förmåga att förklara samband och generella mönster, men eleven kan även erhålla ett belägg om endast ett beskrivande svar presenteras. Att det står i Koranen räcker inte som förklaring till varför en handling utförs.		

Exempel på generella mönster:

- visa uppskattning för andra och inte bara tänka på sig själv
- de återkommande handlingarna gör religionen till en del av vardagen
- komma närmare Gud
- ha en relation till Gud
- bli en bättre människa
- visa respekt mot sin religion genom att följa reglerna
- få vara en del i en större gemenskap
- man visar för andra att man är muslim
- man visar att man är trogen Gud och att det inte finns några andra gudar
- det är handlingarna som visar att man är muslim
- hjälper muslimerna att lättare nå målet att komma till paradiset
- för att Muhammed var upphov till dem/har gjort detta.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Allmosan, där ger dom rika pengar till dom fattiga. Trosbekännelsen, det är en speciell bön som man säger när man ber. Fastan, under en månad så äter man inget bara under dagen till solen har gått ner. Några likheter mellan handlingarna är att dom finns i quranen.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven beskriver kortfattat hur tre av handlingarna - allmosan, trosbekännelsen och fastan - utförs. Eleven förklarar inte varför respektive handling utförs. Att handlingarna finns i Koranen är inte tillräcklig förklaring till varför de utförs.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Fastan eller Ramadan utförs av troende muslimer. Detta gör man eftersom Muhammed en gång fastade i en grotta, då kom ängeln Gabriel till Mubamed. Man fastar även för att visa respekt mot dem som är hemlösa och inte har råd med mat.

Allmosan: Varje muslim uppmanas att betala 2,5% av sin inkomst i skatt. Denna skatt kallas zakat och går bland annat till hemlösa och fattiga. Man gör det för att hjälpa de hemlösa och visa uppskattning och respekt till Gud.

Bönen: Man ber 5 gånger om dagen som en troende muslim. Man ber för att skapa ett starkt band mellan individ och Gud. Man får valfritt välja 5 tidpunkter på dagen.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven förklarar på ett relevant sätt varför tre av handlingarna - fastan, allmosan och bönen - utförs. Eleven drar ingen slutsats om likheter mellan förklaringarna.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Fastan – fastan görs under fastemånaden Ramadan och då äter man inte eller dricker från soluppgång till solnedgång. Man gör det för att det sägs att Muhammed gjorde liknande sak. Det sägs även att när man tar bort något som vi tar för givet men inte kan leva utan får det dem att tänka på fattiga och ger en förståelse för dem. Muslimerna tror även att när man fastar kommer man in i ett stadie av lugn som ska hjälpa dem att bara tänka på Gud – Allah och även komma närmare honom som Muhammed gjorde. 2) Bönen är mycket viktig och styrd inom islam. Muslimer utför sin bön för att visa hängivenhet och underkastelse till Allah. Dem gör det även för att komma närmare Allah och få ledning av honom. 3) Trosbekännelsen – trosbekännelsen är en text där man bekänner sin tro inför Allah och underkastar sig honom. Man bekräftar sin tro genom att läsa trosbekännelsen.

Alla dessa tre handlingar är ett sätt att komma närmare gud – Allah och visa sin tro för honom och därmed underkasta sig honom. Det är ett sätt att fundera över sin tro. Alla handlingarna är ett sätt att visa vilken religion man tillhör och få en sambörighet med dem inom religionen. Fastan och bönen sker i sambörighet.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven förklarar på ett relevant sätt varför tre av handlingarna - fastan, bönen och trosbekännelsen - utförs. Eleven drar två relevanta slutsatser om likheter mellan förklaringarna, att det är ett sätt att komma närmare Gud och visa underkastelse och att det är ett sätt att visa på religionstillhörighet och få vara en del av en gemenskap, "...ett sätt att komma närmare gud – Allah och visa sin tro för honom och därmed underkasta sig honom. Det är ett sätt att fundera över sin tro. Alla handlingarna är ett sätt att visa vilken religion man tillhör och få en sambörighet med dem inom religionen."

20. Etiska modeller - titta eller inte titta i mobilen

Formulering av uppgiften och rätta svar

Markera med ett kryss i den ruta som stämmer bäst överens med påståendet. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer bäst med pliktetik	Stämmer bäst med konsekvensetik	Stämmer bäst med sinnelagsetik	Stämmer inte med någon av de tre modellerna
a) Pappan borde inte titta i mobilen eftersom barnkonventionen säger att alla barn har rätt till ett privatliv.	X			
b) Pappan borde titta eftersom följderna annars kan bli att Ines råkar illa ut.		X		
c) Pappan borde titta eftersom hans avsikt är att kunna hjälpa Ines om hon behöver det.			X	
d) Pappan borde inte titta eftersom resultatet annars kanske blir att Ines blir besviken på honom.		X		
e) Pappan borde titta eftersom Ines är hans dotter.				X
f) Pappan borde titta eftersom han tycker det är en viktig regel att föräldrar ska ha koll på vad deras barn gör.	X			
g) Pappans syfte är att Ines ska lita på honom oavsett vilka följderna blir och han borde därför inte titta.			X	
h) Pappan borde inte titta för det kan leda till att han får dåligt samvete.		X		

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
4-6 rätt	7-8 rätt	
Kommentar: Om eleven markerat med kryss i mer än en ruta vid någon av deluppgifterna räknas det som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

21. Etik - civilkurage, att våga säga ifrån

Formulering av uppgiften

Argumentera för hur man både kan hålla med och inte hålla med om Martin Luther Kings uttalande på sidan innan.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra **enkla och till viss del/ utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- relevanta argument för att påståendet stämmer eller inte stämmer
- förtydliganden i form av exempel, förklaringar och/eller konsekvenser
- förtydliganden som hämtas från vardagen och historiska eller aktuella händelser

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven anger minst ett relevant argument för att påståendet antingen stämmer eller inte stämmer och ett argument förtydligas med ett exempel, en förklaring eller en konsekvens.	Eleven anger minst ett relevant argument för att påståendet både stämmer och inte stämmer och ett argument förtydligas med ett exempel, en förklaring eller en konsekvens och ett annat argument förtydligas med två exempel, förklaringar och/eller konsekvenser.	Eleven anger minst ett relevant argument för att påståendet både stämmer och inte stämmer och två argument förtydligas med två exempel, förklaringar och/eller konsekvenser, hämtade från vardagen och historiska eller aktuella händelser.

Exempel på argument att hålla med:

- om ingen säger ifrån blir det ingen förändring
- de som gör de onda handlingarna förstår kanske inte att de gör fel på grund av till exempel psykisk sjukdom
- de som gör onda handlingar vet kanske inte att de gör fel för att ingen har talat om det

Exempel på argument att inte hålla med:

- om människor inte gjorde onda handlingar hade det inte varit ett problem från början
- man kan utsätta sig för fara om man säger ifrån
- det är fel att lägga skulden på "de goda"

Exempel på hur eleven kan förtydliga sina argument:

- mobbning i skolan som fortgår för att ingen säger ifrån
- diktatorer, t. ex. Hitler som kanske hade kunnat stoppats tidigt om fler protesterade
- flera ingriper i ett slagsmål så att de som slåss slutar

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det Martin Luther säger har en poäng. Visst, det är inte bra med folk i samhället som gör onda handlingar, men om ingen vågar säga till så fortsätter det bara. Ett exempel kan vara någon som blir mobbad och du står och ser på men vågar inte säga något. Däremot är det de onda handlingarna som orsakar skada till folk och inte på att folk inte säger till. Men det beror såklart lite på vad det gäller.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven anger ett relevant argument för att påståendet i rutan stämmer, "... om ingen vågar säga till så fortsätter det bara.". Argumentet förtydligas med ett exempel om mobbning. Eleven tar även upp att det är de "...onda handlingarna som orsakar skada...", men det argumentet förtydligas inte.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Man kan hålla med honom för att det på många sätt stämmer. Det är väldigt viktigt att säga ifrån för om folk inte gör det kan allt ont fortsätta. Man kanske inte vågar för att man blir hotad. Man kanske inte vill "tjalla" men ibland måste man det, så att vår värld kan bli bra. Ett exempel till om man inte skulle våga säga till är till exempel om det är slagsmål i skolan, eller om någon blir mobbad. Då kanske man inte vågar för att man är rädd att man då skulle bli nedslagen själv, eller bli mobbad för att man "tjallade". Anledningen till att inte hålla med honom skulle kunna vara att det ju faktiskt är de som gör de onda handlingarna som gör fel. Om vi går tillbaka till mobbningen så är det ju faktiskt han som mobbar som gör fel. Att inte säga ifrån är fel, men om den andra inte gjort onda handlingar från början hade det andra problemet aldrig uppstått.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven anger ett relevant argument för att påståendet stämmer, att om människor inte säger ifrån kan allt ont fortsätta. Som argument för att påståendet inte stämmer anger eleven att problemet inte skulle ha funnits om människor inte utförde onda handlingar. Det första argumentet förtydligas med en förklaring till varför man måste våga för att vi ska få en bra värld och ett exempel kopplat till mobbning i skolan. Det andra argumentet förtydligas med en förklaring kopplat till mobbning.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Man kan hålla med om det han säger för att människor som gör onda handlingar kanske t.ex. inte inser att det de gör är fel. Personen kanske har en psykisk sjukdom/diagnos som gör att den inte förstår vad som är fel med att t.ex. plåga djur. Då är det människorna som ser/vet om det utan att göra nåt som är det största problemet eftersom det då är deras ansvar att förklara för och stoppa personen. Ett annat exempel skulle kunna vara Hitler. Han trodde/tyckte att han gjorde rätt sak att döda bl.a. judarna att det var bäst för Tyskland. Om fler hade sagt åt honom eller gått emot honom innan allt gått för långt skulle han kanske ha kunnat stoppas i tid.

Man kan inte hålla med Martin Luther King för att det inte ens skulle funnits ett problem till att börja med om människor inte alls utförde onda handlingar. Om alla tog ansvar och gjorde bra saker skulle ingen behöva säga ifrån. Då borde det betyda att det är det största problemet. Det är inte alltid värt att ta risker bara för att någon annan gör något dumt. Till exempel om man sitter i kassan och en bankrånare kommer in, så är problemet inte att den som sitter i kassan inte gör något, utan att rånaren rånar banken.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven anger ett argument både för att påståendet i rutan stämmer, att människor kanske "...inte inser att det de gör är fel.", och ett argument för att påståendet inte stämmer, att problemet inte skulle ha funnits om människor inte utförde onda handlingar. Det första argumentet förtydligas med två exempel, ett av dessa kopplat till psykisk sjukdom och ett annat till Hitler. Även det andra argumentet förtydligas, först med en förklaring till varför problemet och ansvaret ligger hos den som utför handlingarna och sedan med ett exempel från ett bankrån. Exempelen och förklaringarna är dels hämtade från vardagen; sjukdom, människors agerande, och dels från historien; Hitlers agerande gentemot den judiska befolkningen.

22. Världsreligioner/livsåskådningar - några grundtankar

Formulering av uppgiften och rätta svar

Läs påståendena. Vilket uttalande passar bäst in på vilken person? Para ihop uttalandena i rutorna med rätt alternativ. Fyll i rätt nummer i den tomma rutan.

Välj endast en person per uttalande.

5, 4, 1 (övre raden)

7, 3, 2 (nedre raden)

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Dessutom för eleven **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Progression

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
2-4 rätt	5-6 rätt	
Kommentar: Om eleven fyllt i mer än en siffra vid någon av deluppgifterna, räknas detta som ett ogiltigt svar på deluppgiften.		

23. Källanvändning - skoluppgift om en frikyrka

Formulering av uppgiften

- (a) Välj de två källor nedan som du tycker är mest användbara. Motivera varför du väljer dessa källor.
 (b) Motivera varför **två** av de övriga källorna **INTE** passar lika bra att använda.

Uppgiften bedöms utifrån följande del av kunskapskraven

Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt samt för **enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Bedömningsaspekter och progression

Läraren ska bedöma i vilken utsträckning svaret på uppgiften innehåller:

- relevanta motiveringar till varför en källa är användbar
- relevanta motiveringar till varför en källa inte är användbar
- motiveringar som förtydligas med exempel och/eller förklaringar

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven ger en relevant motivering till varför en källa är användbar i deluppgift (a) och varför en källa inte är användbar i deluppgift (b)	Eleven ger en relevant motivering till varför två källor är användbara i deluppgift (a) och varför två källor inte är användbara i deluppgift (b)	Eleven ger en relevant motivering till varför två källor är användbara i deluppgift (a) och varför två källor inte är användbara i deluppgift (b)
och	och	och
båda motiveringarna förtydligas antingen med ett exempel eller en förklaring per källa.	samtliga fyra motiveringar förtydligas antingen med ett exempel eller en förklaring per källa.	två motiveringar förtydligas antingen med ett exempel eller en förklaring per källa
		och
		två motiveringar förtydligas med minst två exempel eller förklaringar per källa.

Exempel på elevsvar med kommentarer

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

2a) Jag har valt källa nr 4 för att det finns mycket fakta och info och det är experter som skrivit i uppslagsverket.

2b) Jag har valt källa nr 3 för att den kändes inte lika pålitlig, Man brukar ibland överdriva i bloggar.

Bedömningskommentar till exemplet

2a) Eleven ger en relevant motivering till varför källa fyra är användbar, "...det finns mycket fakta och info...". Motiveringen förtydligas, "... det är experter som skrivit i uppslagsverket."

2b) Eleven ger en relevant motivering varför källa tre inte passar lika bra att använda, *"...för att den kändes inte lika pålitlig."* Motiveringen förtydligas, *"Man brukar ibland överdriva i bloggar."*

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

2a) Jag har valt källa 3 därför att flickan har mer aktuell information än mormor. Mormors upplevelser är så gamla och hon kan ha glömt. Jag har valt källa 4 för att källa från en person saknar mer fakta och den bästa och säkraste källan till råfakta är enligt mig NE som är mer objektiv.

2b) Jag har valt bort källa ett därför att den är för osäker eftersom det är elever som ger ut källan vilket har stor chans att vara fel. 2:an skulle vart bra om den inte hade varit vriden från den kyrkans håll då dom självklart överdramatiserar och visar hur bra dom själva är för såklart vill dom att folk ska gå med i deras kyrka.

Bedömningskommentar till exemplet

2a) Eleven ger en relevant motivering till varför källa tre är användbar genom att hävda att den kompletterar mormor för att den ger mer aktuell information om religionen än vad mormor som källa ger. Motiveringen förtydligas med en förklaring om att mormors upplevelser är gamla och att hon kanske kan ha glömt hur det är att leva som laestadian.

Eleven ger en relevant motivering till varför källa fyra är användbar genom att hävda att källa fyra ger en mer faktabaserad bild av religionen. Motiveringen förtydligas med en förklaring om att källan är mer objektiv än mormor.

2b) Eleven ger en relevant motivering till varför inte källa ett passar lika bra att använda genom att hävda att källan är osäker. Motiveringen förtydligas med en förklaring om att källan är skapad av elever vilket gör att informationen kan vara fel.

Eleven ger en relevant motivering till varför inte källa två passar lika bra att använda genom att hävda att den är vinklad. Motiveringen förtydligas med en förklaring om att syftet med den är att påverka, *"...självklart överdramatiserar och visar hur bra dom själva är för såklart vill dom att folk ska gå med i deras kyrka."*

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

2a) Jag har valt källa tre därför att det är en blogg där en tjej berättar om sitt liv som laestadian idag och är därför en primärkälla. Den blir därför mycket trovärdig då tjejen lever i den livsstilen och är med om allting som det innebär att vara laestadian själv. Mycket kan ha ändrats sedan mormor var laestadian. Källa nr 4 valde jag för att på ne.se är det kunniga och experter som skriver faktan. Det är ej baserat på någons åsikter eller liknande. På NE får heller inte vem som helst gå in och skriva och det gör den därför väldigt trovärdig.

2b) Elevarbetet, källa nr 1 är ingen primär källa vilket betyder att eleven har sökt upp fakta i andras källor, eleven kan inte veta om de källor är helt äkta eller inte och den kan även dra slutsatser som inte stämmer. Källa nr 2 är en bemsida som förmodligen mest vill få folk att gilla laestadianerna och vill därför förmodligen säga mest bra saker.

Bedömningskommentar till exemplet

2a) Eleven ger en relevant motivering till varför källa tre är användbar. Motiveringen handlar om att källa tre är en primärkälla och att den ger en mer aktuell bild av hur det är att vara laestadian. Motiveringen förtydligas med en förklaring, *"...tjejen lever i den livsstilen och är med om allting som det innebär att vara laestadian själv."* Därefter förtydligas motiveringen ytterligare, *"Mycket kan ha ändrats sedan mormor var laestadian."*

Eleven ger en relevant motivering till varför källa fyra är användbar genom att hävda *"...att på ne.se är det kunniga och experter som skriver faktan."* Eleven förtydligar sin motivering med en förklaring om att informationen på NE inte baseras på åsikter och att inte vem som helst får skriva där.

2b) Eleven ger en relevant motivering till varför inte källa ett passar lika bra att använda genom att hävda att det inte är en primärkälla. Eleven förtydligar med förklaringar om författaren till elevarbetet *"...sökt upp fakta i andras källor..."* och att han/hon inte kan *"...veta om de källor är helt äkta eller inte och den kan även dra slutsatser som inte stämmer."*

Eleven ger en relevant motivering till varför inte källa två passar lika bra att använda genom att hävda att källan är *"...en hemsida som förmodligen mest vill få folk att gilla laestadianerna..."*. Eleven förtydligar med en förklaring om att man på hemsidan därför mest vill säga bra saker om sin församling.

3. Instruktioner för sammanvägning till ett provbetyg

För att kunna ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven nås på skolenivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå summeras resultaten till ett provbetyg för varje elev som genomför provet. Detta görs i de årskurser där betyg ges. Provbetyget gör det bland annat möjligt att göra resultatjämförelser mellan kommuner och skolor.

Sammanvägningen till ett provbetyg är en rent teknisk konstruktion och den sker enligt olika modeller för olika ämnen.

Sammanvägning till ett provbetyg i samband med provet i religionskunskap i årskurs 9

Elevens resultat på båda delproven sammanställs i det formulär för sammanställning av elevresultat som finns sist i detta häfte. Resultatet för varje uppgift förs in genom att sätta kryss i respektive ruta för respektive uppgift. Det är viktigt att notera att belägg på en högre nivå också ger belägg för de lägre nivåerna för samma uppgift. Ett belägg för nivå C på en uppgift ger således belägg även för nivå E på samma uppgift. Ett belägg för nivå A ger belägg för både nivå C och nivå E på samma uppgift. När beläggen i de båda delproven sammanställs räknas de samman för varje förmåga och varje nivå. Antalet E-, C-, och A-belägg förs in på rätt rad under respektive förmåga. I formuläret för sammanställning av elevresultat, längst ner till höger, räknas det totala antalet belägg för nivå, E-, C- och A-nivå ihop. Informationen om antalet förmågor som beläggen representerar på respektive nivå är viktig för att fastställa provbetyget.

Sammanfattningsvis avgörs provbetyget av tre faktorer:

- Totalt antal belägg på provet
- Antalet belägg för olika nivåer
- Fördelningen av belägg på de olika förmågorna

Formulär för sammanställning av elevresultat – steg för steg

1. Det eller de belägg som eleven erhållit vid en viss uppgift markeras med kryss i formuläret. Viktigt att notera är att belägg för kunskaper för en högre nivå ger belägg även för de lägre nivåerna på samma uppgift.
2. Summera antalet belägg för varje förmåga på nivåerna E, C och A.
3. Summera det totala antalet belägg för varje nivå, E, C och A, längst ner till höger i formuläret.
4. Markera med kryss om belägg för nivå E finns för alla förmågor, längst ner till höger i formuläret.
5. Fyll i det totala antalet belägg på hela provet, längst ner till höger i formuläret.
6. Det totala antalet belägg jämförs med betygsgränserna för provbetyget, vilka återfinns nedan, tabell 1.
7. Provbetyget fylls i längst ner till höger i formuläret.

Tabell 1. Gränser för provbetyget i religionskunskap i årskurs 9

Provbetyg	Minsta antal belägg totalt	Fördelning belägg	Fördelning förmågor
E	15		Belägg för nivå E ska vara fördelade över samtliga förmågor 1, 3, 4 och 5.
D	24	Minst 5 för nivå C, eller sammanlagt 5 för nivå C+A	
C	32	Minst 10 för nivå C, eller sammanlagt 10 för nivå C+A	
B	38	Minst 5 för nivå A	
A	46	Minst 8 för nivå A	

Det totala antalet belägg på provet är 58.

Förklaring till ifyllt formulär

På s.64 finns ett exempel på ett ifyllt Formulär för sammanställning av elevresultat. Det aktuella provet genererar en summa av 34 poäng. Beläggen för nivå E är fördelade över alla förmågorna 1, 3, 4 och 5. Det sammanlagda antalet belägg för nivå C och A är 13 (11+2). Resultatet blir provbetyg C.

Hade det saknats belägg för nivå E på någon av förmågorna 1, 3, 4 eller 5 hade provbetyget blivit F, trots att den totala mängden belägg motsvarar nivån för provbetyg C. För att provet i exemplet skulle få provbetyget B hade det dels krävts att eleven hade fått ytterligare minst 4 belägg, dels att eleven hade fått belägg för nivå A på ytterligare tre uppgifter.

Resultaten på provet i relation till slutbetyget

De nationella proven ska användas för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kursplanens kunskapskrav. De ska även användas som stöd för betygssättningen. Provresultaten är således en del av betygsunderlaget inför betygssättningen tillsammans med det övriga underlag som läraren har samlat in under läsåret.

Resultaten från provet ger läraren en möjlighet att urskilja hur eleven har presterat i förhållande till olika delar av kunskapskraven. Provbetyget sammanfattar därefter de kunskaper som eleven har visat i provet.

När läraren vid betygssättningen i slutet av terminen tar ställning till en elevprestation som har gjorts vid ett enstaka tillfälle behöver hon eller han vara medveten om att elevens resultat kan ha påverkats av tillfälligheter eller yttre omständigheter kring eleven. Elevens slutbetyg kan alltså av olika skäl bli ett annat än provbetyget.

På nationell nivå, huvudmänna- och skolnivå används de nationella proven för att göra övergripande analyser av resultat. Detta görs bland annat för att främja en likvärdig betygssättning. I de fall som det finns stora avvikelser mellan provbetyg och slutbetyg på klass- eller skolnivå beror detta sannolikt inte på tillfälligheter. Det kan då finnas anledning att göra en analys av varför dessa skillnader finns och om betygssättningen på skolan kan anses likvärdig i förhållande till övriga skolor i landet.

4. Instruktioner för inrapportering av provresultat

Elevernas resultat på provet samlas in på nationell nivå. Detta görs för att kunna följa upp och utvärdera kvaliteten i svensk skola, för forskning och för att kunna utveckla proven. Det är skolans huvudman som är ytterst ansvarig för att resultaten skickas in, efter att samtliga delprov är genomförda. Skolan ska skicka in uppgifter till två olika insamlingar (se nedan).

Utöver dessa två insamlingar samlar även Skolinspektionen in elevprestationer från vissa skolor för omdömmning. Om skolan ingår i Skolinspektionens urval skickas information om insamlingen ut till rektorn.

Om en elev endast gjort ett av delproven utgår eleven från urvalet vilket innebär att resultatet för denne elev inte behöver rapporteras eller att kopior på bedömda elevlösningar inte behöver skickas in.

Mer information om insamlingen av provresultat finns på Skolverkets webbsida: www.skolverket.se/insamling.

Insamling 1

Statistiska centralbyrån (SCB) samlar på uppdrag av Skolverket in information om provresultaten för samtliga elever. Informationen om den här insamlingen skickar SCB ut till skolorna via brev. Skolan ska rapportera in provresultaten till SCB senast den **18 juni 2017**.

Insamling 2

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession vid Göteborgs universitet, som konstruerar provet på uppdrag av Skolverket, samlar in ett urval av elevprestationer samt resultat på uppgiftsnivå. De tar också fram en enkät där lärare ombeds lämna synpunkter på provet. Resultaten och synpunkterna används för att kvalitetssäkra och utveckla provet.

Inskickning av elevprestationer

Vissa elevprestationer ska skickas in till institutionen för didaktik och pedagogisk profession vid Göteborgs universitet senast den **30 juni 2017**.

För elever med födelsedatum den 15:e i varje månad ska följande skickas in:

Delprov	Provmaterial att skicka in per elev
Delprov A	Kopia av bedömt elevhäfte
Delprov B	Kopia av bedömt elevhäfte
Övrigt	Kopia av ifyllt "Formulär för sammanställning av elevresultat" (finns i kapitel 5 "Kopieringsunderlag och webbmateriale" i <i>Bedömningsanvisningar</i>).
	Ifyllt "Försättsblad" (finns i kapitel 5 "Kopieringsunderlag och webbmateriale" i <i>Lärarinformation</i> och i kapitel 5 "Kopieringsunderlag och webbmateriale" i <i>Bedömningsanvisningar</i>).

Materialet skickas till följande adress:

Carl Wåke
Nationella prov Religionskunskap
IDPP, Göteborgs universitet
Box 300
405 30 Göteborg

Digital inrapportering av resultat

Vissa elevresultat ska rapporteras in digitalt senast den **30 juni 2017**.
Inrapporteringen ska ske för de elever som är födda den 6:e, 16:e och 26:e.

Rapportera in resultaten så här:
Gå in på www.npso.se/inrapportering17
Aktiveringskod: 9re17
Fyll i elevresultaten.
Tryck på Skicka resultaten när du är färdig.

Lärarenkät

Lärarna lämnar synpunkter på provet och gör detta genom att fylla i en digital lärarenkät. Enkäten är öppen till och med den **30 juni 2017**.

Fyll i lärarenkäten så här:
Gå in på www.npso.se/inrapportering17
Aktiveringskod: 9re17
Fyll i lärarenkäten.
Tryck på Skicka enkäten när du är färdig.

Frivillig inrapportering

Lärare ges också möjlighet till en frivillig inrapportering av en hel klass. Detta möjliggör en jämförelse på gruppnivå av utfallet på ämnesprovet mellan den enskilda klassen och ett genomsnittligt urval av elever i Sverige. Urvalet av elever grundar sig på den inrapportering som lärare har gjort i samband med den digitala inrapporteringen som beskrivs ovan. På individnivå räknas provbetyget automatiskt fram om den frivilliga inrapporteringen används.

Om du har elever som tillhör det urval som ska rapporteras in enligt den obligatoriska inrapporteringen ovan och även vill göra den frivilliga inrapporteringen av en hel klass kan du göra detta samtidigt. Instruktioner för detta finns på webbplatsen.

Rapportera in resultaten så här:
Gå in på www.npso.se/inrapportering17
Aktiveringskod: 9re17
Fyll i elevresultaten.
Tryck på Skicka resultaten när du är färdig.

5. Kopieringsunderlag och webbmateriäl

I det här kapitlet finns följande kopieringsunderlag att använda vid genomförandet och bedömningen av proven.

- **Kopieringsunderlag 1: Formulär för sammanställning av elevresultat**

Det här underlaget används för sammanställning och inrapportering av en elevs resultat. Underlaget kan också användas vid samtal med eleven om provresultatet.

- **Kopieringsunderlag 2: Försättsblad**

Underlaget ska fyllas i och skickas in till det provansvariga universitetet tillsammans med kopior av elevernas lösningar.

Övrigt webbmateriäl

Visualisering av provresultatet

Formuläret för sammanställning av elevresultat genererar förutom ett provbetyg även en form av resultatprofil över elevens prestationer på provet, fördelat över de olika förmågor som provas. De samlade resultatprofilerna i en specifik elevgrupp kan även ge information om hur undervisningen i religionskunskap i denna grupp har fungerat vad gäller de aktuella förmågorna och delarna av kunskapskraven. Genom att delta i den frivilliga inrapporteringen av hela klasser, kan man på ett enkelt sätt få tillgång till en sådan samlad resultatprofil för den aktuella elevgruppen och även bilda sig en uppfattning om hur de egna eleverna som grupp har presterat på provet i jämförelse med andra elevgrupper i landet (se föregående sida). Webbadress: www.npso.se/inrapportering17

Formulär för sammanställning av elevresultat. Ämnesprovet i religionskunskap åk 9, 2017.

Namn: EXEMPEL		Flicka ☐ SvA ☐					
		Pojke ☐					
Födelsedatum: Skola:		Kommun:					
Förmåga	Delprov	Del av kunskapskraven	Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A		
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	A	ett	Uppg. 1 ☒				
		ett	Uppg. 2 ☒	Uppg. 2 ☒			
		två	Uppg. 4 ☒	Uppg. 4 ☐	Uppg. 4 ☐		
		två	Uppg. 6 ☒	Uppg. 6 ☐	Uppg. 6 ☐		
		två	Uppg. 7 ☒	Uppg. 7 ☐	Uppg. 7 ☐		
		två	Uppg. 8 ☒	Uppg. 8 ☐			
	B	två	Uppg. 10 ☒	Uppg. 10 ☒	Uppg. 10 ☒		
		ett	Uppg. 12 ☒				
		två	Uppg. 15 ☐	Uppg. 15 ☐	Uppg. 15 ☐		
		ett	Uppg. 18 ☒	Uppg. 18 ☒			
		ett	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐		
		Uppg. 22 ☒	Uppg. 22 ☒				
		Antal belägg nivå E	10	Antal belägg nivå C	4	Antal belägg nivå A	1
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	A	fyra	Uppg. 11 ☒	Uppg. 11 ☒	Uppg. 11 ☒		
	B	fyra	Uppg. 13 ☒	Uppg. 13 ☒	Uppg. 13 ☐		
		fyra	Uppg. 16 ☒				
		fyra	Uppg. 17 ☒	Uppg. 17 ☐	Uppg. 17 ☐		
			Antal belägg nivå E	4	Antal belägg nivå C	2	Antal belägg nivå A
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	A	fem	Uppg. 5 ☒	Uppg. 5 ☒	Uppg. 5 ☐		
		fem	Uppg. 9 ☒	Uppg. 9 ☒	Uppg. 9 ☐		
	B	fem	Uppg. 20 ☒	Uppg. 20 ☐			
		fem	Uppg. 21 ☒	Uppg. 21 ☐	Uppg. 21 ☐		
		Antal belägg nivå E	4	Antal belägg nivå C	2	Antal belägg nivå A	0
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.	A	sex	Uppg. 3 ☒	Uppg. 3 ☒	Uppg. 3 ☐		
	B	sex	Uppg. 14 ☒	Uppg. 14 ☒	Uppg. 14 ☐		
		sex	Uppg. 23 ☒	Uppg. 23 ☒	Uppg. 23 ☐		
		Antal belägg nivå E	3	Antal belägg nivå C	3	Antal belägg nivå A	0
		Totalt antal belägg nivå E	21	Totalt antal belägg nivå C	11	Totalt antal belägg nivå A	2
		Belägg för nivå E finns för alla förmågor	☒			Totalt antal belägg nivå C+A	13
			Totalt antal belägg:		Provbetyg:		
			34		C		
Provbetyget sammanfattar de kunskaper eleven visat i det nationella provet. Slutbetyget behöver inte alltid vara detsamma som provbetyget eftersom det grundar sig på alla kunskaper eleven visat i ämnet.							

Formulär för sammanställning av elevresultat. Ämnesprovet i religionskunskap åk 9, 2017.

Namn:		Flicka ☐		SvA ☐	
		Pojke ☐			
Födelsedatum:		Skola:		Kommun:	
Förmåga	Delprov	Del av kunskapskraven	Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	A	ett	Uppg. 1 ☐		
		ett	Uppg. 2 ☐	Uppg. 2 ☐	
		två	Uppg. 4 ☐	Uppg. 4 ☐	Uppg. 4 ☐
		två	Uppg. 6 ☐	Uppg. 6 ☐	Uppg. 6 ☐
		två	Uppg. 7 ☐	Uppg. 7 ☐	Uppg. 7 ☐
		två	Uppg. 8 ☐	Uppg. 8 ☐	
	B	ett	Uppg. 10 ☐	Uppg. 10 ☐	Uppg. 10 ☐
		två	Uppg. 12 ☐		
		två	Uppg. 15 ☐	Uppg. 15 ☐	Uppg. 15 ☐
		ett	Uppg. 18 ☐	Uppg. 18 ☐	
		ett	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐
		två	Uppg. 22 ☐	Uppg. 22 ☐	
			Antal belägg nivå E	Antal belägg nivå C	Antal belägg nivå A
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	A	fyra	Uppg. 11 ☐	Uppg. 11 ☐	Uppg. 11 ☐
	B	fyra	Uppg. 13 ☐	Uppg. 13 ☐	Uppg. 13 ☐
		fyra	Uppg. 16 ☐		
			fyra	Uppg. 17 ☐	Uppg. 17 ☐
			Antal belägg nivå E	Antal belägg nivå C	Antal belägg nivå A
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	A	fem	Uppg. 5 ☐	Uppg. 5 ☐	Uppg. 5 ☐
		fem	Uppg. 9 ☐	Uppg. 9 ☐	Uppg. 9 ☐
	B	fem	Uppg. 20 ☐	Uppg. 20 ☐	
		fem	Uppg. 21 ☐	Uppg. 21 ☐	Uppg. 21 ☐
			Antal belägg nivå E	Antal belägg nivå C	Antal belägg nivå A
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.	A	sex	Uppg. 3 ☐	Uppg. 3 ☐	Uppg. 3 ☐
	B	sex	Uppg. 14 ☐	Uppg. 14 ☐	Uppg. 14 ☐
		sex	Uppg. 23 ☐	Uppg. 23 ☐	Uppg. 23 ☐
			Antal belägg nivå E	Antal belägg nivå C	Antal belägg nivå A
			Totalt antal belägg nivå E	Totalt antal belägg nivå C	Totalt antal belägg nivå A
			Belägg för nivå E finns för alla förmågor ☐		Totalt antal belägg nivå C+A
				Totalt antal belägg:	Provbetyg:
Provbetyget sammanfattar de kunskaper eleven visat i det nationella provet. Slutbetyget behöver inte alltid vara detsamma som provbetyget eftersom det grundar sig på alla kunskaper eleven visat i ämnet.					

Försättsblad

Obs! Detta formulär kopieras, fylls i och skickas in tillsammans med kopierade elevhäften (Delprov A och Delprov B) till:

Carl Wåke
Nationella prov Religionskunskap
Göteborgs universitet, IDPP
Box 300
405 30 Göteborg

- Kopiera hela Delprov A och Delprov B, inklusive framsida och formulär för sammanställning av elevresultat, för elever födda den 15:e varje månad.
- Kontrollera att formulär för sammanställning av elevresultat för respektive prov är ifyllt så att all information framgår.

Skola: _____

Kommun: _____

Jag har skickat in kopior på både Delprov A och Delprov B för _____ st elever.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession